

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ЗВІТ
голови екзаменаційної комісії з підсумкової атестації
освітньо-професійної програми
Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)
спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література)
освітнього ступеня «магістр»

Денна форма навчання

Голова ЕК з підсумкової атестації – Герман Вікторія Василівна, кандидат філологічних наук, доцент

Суми 2019

ЗМІСТ

1. Склад екзаменаційної комісії з підсумкової атестації та організація її роботи.
2. Результати захисту магістерських робіт з української мови і літератури.
3. Результати усного кваліфікаційного екзамену з іноземної мови (англійської).
4. Висновки і пропозиції.

1. Склад екзаменаційної комісії з підсумкової атестації та організація її роботи

Підсумкова атестація здобувачів заочної форми навчання за освітнім рівнем «магістр» зі спеціальності *014 Середня освіта. Українська мова і література. Освітньо-професійна програма Середня освіта Українська мова і література. Англійська мова* охоплювала:

1. Кваліфікаційний екзамен з іноземної мови (англійської).
2. Захист магістерських робіт з української мови та літератури / комплексний екзамен з української мови і літератури та методики їх викладання.

Для проведення підсумкової атестації згідно з чинними «Положенням про організацію навчального процесу у Сумському державному педагогічному університеті ім. А. С. Макаренка», «Положенням про порядок створення, організацію і роботу екзаменаційної комісії у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка» тощо, наказом ректора Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка № 180 від 29 березня 2019 року «Про затвердження складу Екзаменаційних комісій для проведення підсумкової атестації випускників денної та заочної форм навчання у 2019 році» були затверджені екзаменаційні комісії в такому складі:

Голова ЕК з підсумкової атестації – Герман В. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури.

Секретар ЕК з підсумкової атестації – Сердюк А. А., старший лаборант кафедри української мови і літератури.

Екзаменаційна комісія для захисту кваліфікаційних робіт / комплексного кваліфікаційного екзамену з української мови і літератури та методики їх викладання:

Семенов О. М., д.п.н., проф., завідувач кафедри української мови і літератури;
Черниш А. Є., к. ф. н., ст. викл. кафедри української мови і літератури;
Савченко З. В., к.ф.н., доц. кафедри російської мови, зарубіжної літератури та методики їх викладання.

У зв'язку з відпусткою д.п.н., проф., завідувача кафедри української мови і літератури Семенов О. М. до складу екзаменаційної комісії уведена Рудь О. М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури (наказ № 610 від 18.12.2019 р.).

Екзаменаційна комісія для проведення усного кваліфікаційного екзамену з іноземної мови (англійської):

Коваленко А. М., к.ф.н., доцент кафедри практики англійської мови;

Ключко Л. І., к.ф.н., завідувач кафедри практики англійської мови, доцент.

Кваліфікаційні іспити проводилися за таким розкладом:

20 грудня 2019 р. – захист магістерських робіт з української мови і літератури / комплексний екзамен з української мови і літератури та методики їх викладання.

26 грудня 2019 р. – усний кваліфікаційний екзамен з іноземної (англійської) мови;

До захисту кваліфікаційних робіт і складання екзаменів були допущені 8 студентів денної форми навчання, які повністю виконали навчальний план, про що свідчать протоколи кафедри української мови і літератури (протокол № 6 від 7.12. 2019 р.); накази ректора (№ 916-ст від 9.12.2019 р.).

До екзаменаційної комісії завчасно були подані наказ ректора про затвердження персонального складу комісії, затвердження тем кваліфікаційних робіт і рецензентів; розклад роботи комісії, списки студентів, допущених до захисту робіт, зведена відомість, завірена деканом факультету документація про виконання студентами навчального плану й отримані ними оцінки з теоретичних дисциплін, курсових проектів і робіт, практик тощо протягом усього терміну навчання; залікові книжки (індивідуальні плани), результати наукової (творчої) роботи студентів, допущених до складання підсумкової атестації; екзаменаційні матеріали (екзаменаційні білети, комплексні кваліфікаційні завдання тощо), розроблені відповідно до програм комплексних екзаменів; рекомендація випускової кафедри (витяг з протоколу засідання кафедри).

Кваліфікаційні роботи, відгуки наукових керівників і рецензії загалом відповідали нормативним вимогам, положенню про магістерську роботу.

Попередній захист кваліфікаційних робіт відбувся своєчасно. Результати дослідження апробовані під час педагогічної практики на кафедрі й у середніх навчальних закладах, на студентських конференціях (8 листопада 2018 р., 8 листопада 2019 р. та ін.), а також у статтях, опублікованих у збірниках наукових праць «Актуальні питання філології та методології» (Суми, 2019), «Філологічні студії» (Суми, 2019) тощо.

Кваліфікаційні роботи були своєчасно перевірені на академічну доброчесність.

Необхідна екзаменаційна документація (програми, комплекти білетів) теж відповідала нормативним вимогам і попередньо була затверджена на засіданнях кафедр української мови і літератури (протокол № 7 від 14 листопада 2019 р.), практики англійської мови (протокол № 5 від 13 листопада 2019 року) і завчасно доведена до відома студентів.

Заступник декана факультету і голова ЕК провели загальні збори, на яких ознайомили студентів з чинними положеннями про захист магістерських робіт і кваліфікаційні екзамени, з'ясували організаційні питання щодо термінів і порядку проведення захистів магістерських робіт та кваліфікаційних екзаменів. Головою ЕК перевірена документація студентів-випускників; екзаменаційна документація, підготовлена викладачами. Упродовж усього

періоду складання випускниками підсумкової атестації деканат здійснював належний контроль за їх ходом, надавав необхідну інформацію і допомогу.

Голова ЕК ознайомила всіх членів комісії з їхніми правами та обов'язками, довела до членів комісії основні завдання та вимоги атестації здобувачів вищої освіти, критерії оцінювання якості підготовки випускників, розклад роботи комісії, захисту магістерської роботи, забезпечила роботу комісії відповідно до затвердженого розкладу.

Захист магістерських робіт і кваліфікаційні экзамени проведені відповідно до графіку на відкритих засіданнях екзаменаційної комісії за участю всіх членів і голови комісії. В аудиторії для проведення підсумкової атестації були створені відповідні умови для застосування студентами комп'ютерних технологій.

З метою надання методичної і теоретичної допомоги здобувачам напередодні екзаменів були проведені консультації.

Результати захисту магістерських робіт і складання кваліфікаційних екзаменів обговорювалися на закритому засіданні ЕК й оцінювалися за національною шкалою та ECTS. При визначенні оцінки бралися до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки студентів, урахувалася також думка рецензента. Оцінювання результатів захисту магістерських робіт здійснювалося в порядку, передбаченому «Положенням про кваліфікаційну роботу у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка» (див. табл. 1):

Таблиця 1

Критерій, за яким оцінюється робота	Максимальна кількість балів
1. Зміст кваліфікаційної роботи:	55
<ul style="list-style-type: none"> • відповідність змісту роботи завданню та вимогам навчально-методичних рекомендацій щодо її виконання	10
<ul style="list-style-type: none"> • самостійність вирішення поставленої задачі, виконання розрахунків, таблиць, графічного матеріалу тощо.	15
<ul style="list-style-type: none"> • наявність елементів наукової (науково-практичної) новизни	10
<ul style="list-style-type: none"> • використання комп'ютерних технологій для отримання/опрацювання експериментальних результатів	5
<ul style="list-style-type: none"> • повнота розкриття теми дослідження, відповідність висновків до поставлених завдань	10
<ul style="list-style-type: none"> • відповідність стандартам оформлення	5
2. Захист кваліфікаційної роботи	45

<ul style="list-style-type: none"> • доповідь (логічність подання матеріалу; ефективність та доцільність використання ілюстративного матеріалу, його якість; культура мовлення доповідача) 	15
<ul style="list-style-type: none"> • обговорення роботи: вільне володіння проблематикою дослідження, вміння вести наукову дискусію та відстоювати власну точку зору, чіткість та лаконічність відповідей на поставлені запитання та ін. 	30
Усього:	100

2. Результати захисту магістерських робіт з української мови і літератури

Захист магістерських робіт з української мови і літератури відбувся згідно з розкладом 20 грудня 2019 року.

Магістерська робота «Своєрідність художнього відображення потоку свідомості у прозі українських письменників кінця ХІХ – початку ХХ століття» *М. Більченко* ґрунтовна, доказова, аргументована. У першому розділі «Засоби психологізації тексту в літературно-теоретичному дискурсі» студентка розглядає теоретичні основи інтерпретації прийому потоку свідомості. Дослідниця відзначає, що в основу художнього прийому потоку свідомості покладено відтворення ментального існування свідомості людини, асоціативні реакції на зовнішній подразник, непослідовність мислення, прояв внутрішніх переживань у формі монологу, обірваність синтаксису, нелогічність змісту. *М. Більченко*, опираючись на наукові студії *В. Джеймса*, *Е. Гуссерля*, *А. Бергсона*, *Ж.-П. Сартра*, *З. Фрейда*, *О. Полуніна*, визначає набір рис потоку свідомості – психологізм, безперервність, мінливість, цілісність, суперечливість, емоційність, алогічність.

У другому розділі «Психологізм як провідний прийом в українській літературі кінця ХІХ – початку ХХ ст.» студентка аналізує психологізм як провідний прийом у творчості *В. Стефаника*, *О. Кобилянської*, *М. Коцюбинського*, *С. Васильченка*, *Б. Лепкого*, *Марка Черемшини*, *О. Турянського*, *В. Домонтовича*, що реалізується за допомогою потоку свідомості, внутрішнього мовлення, монологів і діалогів, психологізованого пейзажу.

Третій розділ магістерського дослідження «Інтертекстуальний та інтермедіальний вектори психологізації художнього тексту» відзначається актуальністю й новизною, позаяк інтертекстуальні та інтермедіальні аспекти комплексного студювання творів українських письменників кінця ХІХ – початку ХХ ст. досі не поставали у центрі наукових зацікавлень. *М. Більченко* висновує, що інтертекстуальна та інтермедіальна організація засобів психологізації тексту реалізується за допомогою взаємопроникнення літератури, кіномистецтва, музики та живопису.

Робота супроводжується схемами і таблицями, що підтверджують наукову цінність отриманих результатів дослідження, а також розробку уроку

із застосуванням аналізу прийому потоку свідомості. На захисті студентка гарно оперувала фактичним матеріалом, чітко й логічно відповідала на всі поставлені запитання.

Магістерське дослідження *М. Трофимовської* «Психотип жінки в прозі сучасних українських письменниць» присвячене студіюванню типажів психообразів жінок у творчості О. Забужко, І. Роздобудько та Люко Дашвар. У першому розділі «Теоретико-методологічні аспекти осмислення проблеми» студентка робить спробу простежити теоретичні основи понять «художній образ», «образ жінки», «психообраз». У другому розділі «Художня інтерпретація образу жінки у творах Оксани Забужко, Люко Дашвар та Ірен Роздобудько» М. Трофимовська виокремлює стильові особливості прози українських письменниць – поєднання масової й інтелектуальної літератури, функції заголовків у структурі аналізованих творів, хепі-енди, ускладненість текстової структури, філософська наповненість творів. Третій розділ роботи «Особливості вивчення творчості постмодерних письменників на уроках української літератури в старших класах» відзначається методичним підходом до викладу наукового матеріалу у шкільній практиці.

До студії М. Трофимовської М. висунуто ряд зауважень: вступ не відповідає основним вимогам оформлення такого виду робіт (належно не означено теоретико-методологічну базу, наукову новизну), відсутні посилання на цитований матеріал, спостерігається неузгодженість деяких позицій зі списку літератури з цитованим у тексті роботи. Висновки до підрозділів і розділів мали би бути ґрунтовніші, загальні висновки не відображають основних аспектів магістерського дослідження. Список літератури належно не оформлений. У роботі є орфографічні, пунктуаційні, синтаксичні і граматичні помилки.

Дослідження *Н. Черкай* «Образ героя-мандрівника в українській прозі кінця ХХ – початку ХХІ ст. (на матеріалі творів М. Кідрука, І. Роздобудько та Ю. Андруховича)» справляє позитивне враження. Робота логічна, структурована, доказова.

У першому розділі «Сучасна мандрівна проза як літературно-культурне явище» простежено генезу та еволюцію мандрівної прози у світовому письменстві, проаналізовано основні жанри мандрівної прози в українській літературі, значну увагу приділено теоретично-методологічному трактуванню поняття «тревелог», з'ясовано його генезу. У розділі студентка висновує, що жанр тревелогу тісно й органічно пов'язаний з особливостями національної ментальності, а його текст дозволяє здійснити реконструкцію характерної для неї картини світу.

У другому розділі роботи «Творчий доробок митців сучасної мандрівної прози» Н. Черкай висновує, що геопоетика і стильові доміанти тревелогів аналізованих творів мають свої особливості розвитку і становлення в українській літературі. Так, творчість Ю. Андруховича є наслідком його частих подорожей до інших країн, перебування письменника в епіцентрі культурних, політичних і соціальних зрушень. Твір І. Роздобудько «Мандрівки без сенсу і моралі» є яскравим зразком інтелектуального

тревелогу, спрямованого на формування іміджу різних країн у порівняльному контексті з Україною.

У третьому розділі «Особливості дослідження образу героя-мандрівника у творчості митців сучасності: методологічний аспект» студентка подала авторську модель героя-мандрівника, ґрунтовану на базових компонентах свого художнього оприявлення: рівні зовнішньої культури, інтелектуальності, естетизмі, духовності, моральності, філософізмі, вмотивованості, соціальній активності, психоемоційності. Посутньою методичною перевагою роботи Н Черкай є виокремлення та методологія представлення основних типів героїв-мандрівників у творчості аналізованих письменників: мандрівник-авантюрист, мандрівник-інтелектуал, мандрівник-практик, мандрівник-рефлексолог.

Робота Н. Черкай супроводжується ґрунтовними загальними висновками, таблицями, схемами, вагомим методичним додатком. Захист дипломного дослідження довів належну підготовку студентки й обізнаність у темі студії. Робота відзначається актуальністю й новизною дослідження, однак до роботи у комісії виникло декілька посутніх зауважень: висновки до першого розділу не вповні відображають результати дослідження, неузгодженість деяких позицій зі списку літератури з цитованим у тексті роботи.

Робота *Д. Мамчур* «Творчість Євгена Гуцала в контексті української «химерної» прози» є комплексним дослідженням, в якому студентка охопила всі рівні студіювання творчого доробку Є. Гуцала – жанровий, стильовий, проблемно-тематичний, поетикальний. Робота справляє враження цілісного, ґрунтовного, гарно структурованого дослідження.

У першому розділі «Українська «химерна» проза як оригінальне явище у літературному процесі ХХ ст.» обґрунтовано поняття «химерна проза», з'ясовано характерні риси химерного роману (відсутність або неоднозначність сюжету, умовність, використання фольклору і міфів, ліризм, іронічність, гумористичність, використання фразеологічного багатства, поєднання різних жанрів, фантастичність, пародіювання, драматизм, часопросторові зміщення).

У другому розділі «Химерна проза Євгена Гуцала та її своєрідність» *Д. Мамчур* аналізує стильові особливості прози українського письменника: ліризм оповіді, філософічність, уведення вітаїстичних образів і мотивів, творення наскрізних образів, психологічне та філософське осмислення дійсності. Студентка зауважує, що особливість химерної романістики Євгена Гуцала полягає в орієнтації на фольклорні елементи, гротескність зображення дійсності, ускладненість і заплутаність фабули творів, багатоплановий сюжет, зміщення часопросторових меж, насиченість фантастичними і сміховими елементами.

У третьому розділі «Поетикальні особливості романістики Євгена Гуцала» студентка аналізує арсенал художніх засобів і прийомів у творчості українського письменника.

Робота супроводжується ґрунтовними висновками, схемами, що увиразнюють методологічну зорієнтованість представленої наукової студії, а

також авторську розробку спецкурсу для викладання у вищій школі творчості Євгена Гуцала.

Магістерська робота *О. Боярчук* «Формування духовного світу старшокласників засобами малої прози Оксани Забужко» відзначається актуальністю і новизною, позаяк студентка представляє власну наукову візію представлення сучасної української прози у старшій школі, що на сьогодні викликає чи не найбільше питань у вчителів-філологів.

У першому розділі роботи «Оксана Забужко: феномен долі і творчості» студентка зауважує, що творчість Оксана Забужко відзначається своєрідним художнім мисленням. Вона перша серед сучасних письменниць дослідила психоінтимний світ української жінки. Проза О. Забужко гостропроблемна й тематично різнопланова. У роботі Боярчук О. стверджує, що фемінізм, філософізм і специфіка національного бачення історії є основами поетики творчості О. Забужко, що не вповні відповідає літературознавчому трактуванню цих понять, які, як правило, у науковій літературі трактовують як концептуальні основи світозаставлення, світоуявлення, творчі доміанти або засновки ментального мислення письменника.

У другому розділі «Психологічні і педагогічні умови формування духовного світу старшокласників засобами художнього слова» О. Боярчук трактує поняття духовності як творчу спрямованість, наснагу, енергію людини. Студентка робить спробу синтетично узагальнити наукові здобутки В. Сухомлинського, І. Зязюна, І. Сагач, С. Соловейчик у дефініції духовності, під якою у роботі розуміє індивідуальну вираженість у системі мотивів особистості двох фундаментальних потреб – пізнання й соціальної потреби активності (с. 31-32). Студентка виокремлює структурні компоненти, з яких складається поняття духовності – індивідуальна вираженість людини, духовні, соціальні, пізнавальні потреби людини.

У третьому розділі «Формування духовного світу учнів старших класів у процесі вивчення оповідань Оксани Забужко» студентка виокремлює ефективні методи, прийоми і форми роботи, що забезпечують формування духовності учнів на уроках української літератури (ознайомлення з життєтворчістю письменника, використання засобів наочності, проблемно-пошукові запитання, аналіз творів).

Захист роботи довів належну підготовку студента, однак до роботи є ряд зауважень: робота є компілятивними літературознавчим дослідженням, висновки до розділів мали би бути ґрунтовнішими, загальні висновки подріблені на двадцять пунктів, що засвідчує роззосередженість наукової студії; теоретико-методологічна база та використані наукові студії не відповідають списку літератури до роботи; новизна роботи сформульована не вповні чітко; наявні стилістичні, орфографічні та пунктуаційні помилки.

Магістерська робота *Я. Мошенської* «Життєтворчість Анатолія Гризуна як засіб формування читацької компетенції старшокласників» відзначається актуальністю й новизною, що вмотивовані потребою комплексного системного впорядкування та осмислення місця й ролі творчості А. Гризуна в контексті сучасної літератури. На матеріалі творчості А. Гризуна, зокрема

збірки «Джинсове небо», студентка дослідила проблемно-тематичний і жанрово-стильовий потенціал поезій земляка.

У першому розділі «Постать Анатолія Гризуна в сучасному літературному процесі» відзначено надзвичайний професіоналізм, справедливість у вчинках, невичерпна працездатність Анатолія Гризуна, що виформували поета як глибокого дослідника-літературознавця і фундаментального науковця.

У другому розділі роботи «Особливості художньо-стильової манери А. Гризуна» Я. Мошенська виокремлює основні мотиви творчості А. Гризуна – історія українського народу, філософічність буття, теми кохання і моралі. Як зазначено у роботі, збірка поезій А. Гризуна «Джинсове небо» наповнена натурфілософськими мотивами, мотивами самотності й відчуження. Студентка виділяє риси ідіостилу А. Гризуна – філософічність буття, відтворення суперечностей і мінливості життя, історизм мислення, висока культура поетичного вислову, інтелектуальність.

Третій розділ «Формування читацької компетенції учнів старших класів у процесі вивчення поезії А. Гризуна» присвячено дослідженню алгоритму формування читацької компетенції старшокласників: накопичення і засвоєння знань про твір із проєкцією на кінцевий результат, емоційні переживання, творча уява, поява читацького інтересу, формування читацької компетенції. У розділі з'ясовано специфіку текстуального вивчення збірки «Джинсове небо», а також доведено, що проблемно-тематичний аспект поезій відповідає віковій групі учнів старших класів та допоможе викликати емоційні почуття при прочитанні, що є запорукою формування читацької компетенції.

Захист роботи довів належну обізнаність студентки у представленому матеріалі, однак до роботи є ряд зауважень: висновки до розділів повинні бути ґрунтовнішими; у назві магістерського дослідження мала би бути конкретизація художнього матеріалу; у роботі є орфографічні й пунктуаційні помилки. Загалом дипломна робота справила позитивне враження системної і комплексної студії.

Магістерська робота Н. Чвертки «Жанрово-стильова специфіка прози Макса Кідрука» відзначається актуальністю, що зумовлена необхідністю в українському літературознавстві системного дослідження жанрово-стильових особливостей прозового доробку М. Кідрука. У роботі чітко визначена теоретико-методологічна база на основі наукових студій М. Бахтіна, Т. Бондаренка, В. Виноградова, Ф. Джеймсона, Ж. Дерріда, Н. Коломієць, Л. Костецької, що сприяло авторському розумінню теоретичних і власне літературознавчих проблем, зокрема дефініції технотрилера, що відсутня у більшості українських літературознавчих студій.

У роботі зауважено, що технотрилери М. Кідрука гостросюжетні, відверті, насичені лайливою лексикою, відзначаються екзотичним колоритом. Студентка наголошує, що автором українських технотрилерів та романів-хорорів продумано науково-технічне підґрунтя творів, розгорнуто важливу морально-етичну проблематику.

У дипломній роботі Н. Чвертки окреслено ряд наукових тез, що мають подальшу перспективу наукового студювання, зокрема, кінематографічний бекграунд технотрилерів як жанру у творчості М. Кідрука.

Захист довів системну й цілеспрямовану роботу студентки над темою дослідження. Однак до роботи є ряд зауважень: висновки до розділів повинні бути ґрунтовніші; методичні рекомендації до вивчення творчості М. Кідрука повинні бути представлені змістовніше; у роботі виявлено незначні орфографічні та пунктуаційні помилки; список використаної літератури потребує ретельнішого упорядкування.

Магістерська робота *А. Саларьової* виконана на високому науковому рівні, логічна структурована, апробована на численних конференціях, у статтях, посіла призове місце на конкурсі наукових робіт у Львові.

Магістерські роботи зазначених здобувачів – показник їх високого й належного оволодіння знаннями із фахових дисциплін. Виконання робіт переконує в тому, що здобувачі вміють організовувати спостереження за матеріалом, аналізувати, а представлені дослідження в цілому відзначаються актуальністю тематики, новизною, теоретичною та практичною цінністю.

У наукових розвідках магістрантів представлено багатий ілюстративний матеріал, зібраний самостійно і доречно проаналізований відповідно до завдань роботи. Здобувачі опрацювали належну кількість науково-методичних джерел вітчизняних і зарубіжних учених, достатньо володіють термінологічним апаратом в галузі лінгвістики.

Загалом магістерські дослідження з української мови і літератури виконані відповідно до вимог, на високому науково-методичному рівні. Рецензії та відгуки наукових керівників схвальні. Усі здобувачі мають належну кількість апробацій на міжнародних і всеукраїнських конференціях, надруковані статті й тези. Стан написання робіт контролювався науковими керівниками упродовж навчального року.

Виступи-захисти магістрантів відзначалися лаконічністю, достатністю, конструктивністю, науковим підходом. Схвально, всі здобувачі представили досконалі презентації. Під час доповіді студенти аргументували вибір теми дослідження, її актуальність, довели необхідність проведення наукового пошуку, лаконічно висвітлили основні результати. Студенти достатньо відповідали на запитання.

Захист магістерських робіт засвідчив уміння здобувачів вести науковий пошук, високий рівень культури наукового мислення, набуття навичок творчої діяльності. Захист магістерських робіт відбувся у діловій, дружній, доброзичливій, діалоговій, творчій атмосфері.

Магістерські роботи були оцінені таким чином: М. Більченко – 90 А «відмінно», М. Трофимовська – 75 С «добре», Н. Черкай – 85 В «добре», Д. Мамчур – 90 А «відмінно», О. Боярчук – 65 Д «задовільно», Я. Мошенська – 80 С «добре», Н. Чвертка – 80 С «добре», А. Саларьова – 95 А «відмінно».

Якість знань – 88 %, успішність – 100 %.

Загальні результати екзамену подані в табл. 2:

Таблиця 2

Результати захисту магістерських робіт з української мови та літератури

№ з/п	Показники	Числові значення	Примітка
1.	Загальна кількість здобувачів , з них допущено до підсумкової атестації осіб, %	8	
2.	Кількість та частка (%) здобувачів, які: а) захистили КР з оцінками: - «відмінно» - «добре» - «задовільно» - «незадовільно» б) склали кваліфікаційний іспит з оцінками: - «відмінно» - «добре» - «задовільно» - «незадовільно»	3 (40 %) 4 (50 %) 1 (10 %)	
3.	Середній бал підсумкової атестації	82 бали	
4.	Кількість та частка (%) здобувачів, яких рекомендовано до аспірантури		
5.	Кількість та частка (%) дипломних робіт: - з використанням ІТ; - рекомендованих екзаменаційною комісією до впровадження; - захищених на підприємствах та в НДІ	8 (100 %)	
6.	Кількість дипломних робіт, які захищені іноземною мовою (англійською, німецькою, французькою)		

3. Результати усного кваліфікаційного екзамену з іноземної мови (англійської)

Кваліфікаційний іспит з іноземної мови (англійської), який складала 8 студентів, відбувся 26 грудня 2019 року. Екзаменаційний білет з іноземної мови (англійської) мови охоплював три питання:

1. Читання, переклад та коментування наукового англомовного тексту.
2. Бесіда за розмовною темою.
3. Наукова доповідь з магістерської роботи англійською мовою.

Метою першого завдання було визначити рівень розвитку вмінь аналізу наукових англомовних текстів, а саме: читати, перекладати та коментувати без словника оригінальний науковий текст.

Для аналізу були підбрані наукові статті (обсягом 2 сторінки) із сучасних англомовних журналів та збірок наукових праць із філології, літературознавства та методики викладання іноземних мов.

Друге завдання спрямоване на визначення рівня розвитку вмінь усного підготовленого мовлення. Магістрантам пропонувалося висловити свою точку зору з певної проблеми та обґрунтувати її, ефективно використовуючи відповідні мовні звороти. Об'єкт оцінювання складала такі параметри мовлення студентів, як змістовність, аргументованість, відповідність мовній системі та мовленнєвій нормі, стилістична адекватність, насиченість мовним матеріалом за програмою курсу навчання.

Теми для обговорення охоплювали соціально-політичні, культурні тенденції сьогодення (глобалізація та локалізація, формування національної ідентичності націй, гендерна політика), найважливіші проблеми України, Великобританії, США, Європейського Союзу, питання виховання моральних якостей і розвитку особистісного потенціалу людини засобами іноземної мови, самовдосконалення професійно-педагогічної компетентності вчителя іноземних мов тощо. Усі студенти продемонстрували достатній рівень розвитку вмінь усного мовлення.

Приклади тем: Higher Education in the USA vs Higher Education in Ukraine; The Restructured System of Higher Education in Ukraine: the Way I see it; The Student of the 21st Century – His Needs, Goals, Priorities, Values; The Theory of Multiple Intelligence: the Ways to Apply It; A Profile of a Charismatic Teacher; The Cultural Values the British, the Americans and the Ukrainians Live By; What Identifies our Nation as the Ukrainians; Globalization: its Challenges for Ukraine.

Аналіз результатів показав, що вдосконалення потребують такі аспекти мовлення студентів:

- 1) емоційність мовлення, яка у більшості випадків проявляється лише на фонетичному рівні, а не за допомогою граматичних і лексичних засобів;
- 2) ідіоматичність мовлення, оскільки має місце тенденція використовувати конструкції, не характерні для мовлення носіїв мови;
- 3) потребує вдосконалення фонетичний аспект мовлення студентів.

Метою третього завдання – наукова доповідь – визначити рівень підготовленості магістерської роботи англійською мовою. Зазначене завдання

передбачало висвітлення мети, основних завдань, об'єкта, предмета, теоретичного і практичного значення, а також основних результатів дослідження.

Достатньо ґрунтовні відповіді продемонстрували А. Саларьова (82 В «добре»), М. Трофимовська (82 В «добре»), Н. Черкай (82 В «добре»).

Гарний і достатній рівень знань продемонстрували М. Більченко (75 С «добре»), О. Боярчук (78 С «добре»), Д. Мамчур (75 С «добре»), Н. Чвертка (75 С «добре»), Я. Мошенська (65 Д «задовільно»)

Якість знань – 87,5 %, успішність – 100 %.

У цілому іспит виявив, що, незважаючи на висловлені зауваження, рівень розвитку мовленнєвих і професійних умінь студентів-випускників є достатнім. Загальні результати комплексного іспиту представлено в таблиці 3:

Таблиця 3

Результати усного кваліфікаційного іспиту з іноземної мови (англійської)

№ з/п	Показники	Числові значення	Примітка
1.	Загальна кількість здобувачів, осіб з них допущено до державної атестації осіб, %	8	
2.	Кількість та частка (%) здобувачів, які: а) захистили ДР з оцінками: - «відмінно» - «добре» - «задовільно» - «незадовільно» б) склали державний іспит з оцінками: - «відмінно» - «добре» - «задовільно» - «незадовільно»	- 7(87,5 %) 1 (12,5 %) -	
3.	Середній бал державної атестації	76,75 балів	
4.	Кількість та частка (%) випускників, яких рекомендовано до аспірантури	-	
5.	Кількість та частка (%) дипломних робіт: - з використанням ІТ; - рекомендованих екзаменаційною комісією до впровадження; - захищених на підприємствах та в НДІ		
6.	Кількість дипломних робіт, які захищені іноземною мовою (англійською, німецькою, французькою)		

4. Висновки і пропозиції

Зауваження і пропозиції з метою подальшого вдосконалення якості магістерської підготовки і роботи ЕК

Аналіз захисту кваліфікаційних робіт дає можливість акцентувати увагу на окремих недоліках:

- магістерські роботи необхідно подавати вчасно – за 10 днів до їх захисту;
- назва роботи не завжди містить проблему, яку важливо дослідити;
- зміст роботи не завжди відповідає пунктам плану або не повною мірою розкриває тему;
- актуальність теми не достатньою мірою доведена у вступі й в основній частині;
- подеколи мета дослідження сформульована абстрактно, не відбиває специфіки об'єкта і предмета дослідження, ототожнюється з одним із завдань дослідження;
- інколи студенти плутають завдання з метою і формулюють їх дуже широко; завдання дослідження не пов'язані з метою дослідження і не сприяють її вирішенню; завдання не пов'язані одне з одним і сформульовані не в тому порядку, який передбачено дослідженням;
- кінцевий результат не завжди відповідає меті дослідження, висновки не повною мірою відповідають поставленим завданням;
- розпливчасто сформульовано наукову новизну, теоретичне і практичне значення отриманих результатів; новизна підміняється актуальністю, теоретичною або практичною значущістю дослідження; немає зв'язку між новими результатами й тим, що було одержано попередньо; новизна приписується вже відомим фактам або явищам; положення новизни формулюються як анотація;
- методи дослідження часто пропонуються без належного обґрунтування; не звертається увага на методи теоретичного плану, за допомогою яких опрацьовується наукова та науково-методична література;
- аналіз наукових досліджень у першому розділі інколи нагадує реферат і не відображає особистості виконавця;
- існує двозначність у розумінні термінів, якими автор оперує в дослідженні;
- в основному тексті іноді немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичено матеріал;
- список використаних джерел не завжди оформлений з дотриманням чинних стандартів;
- у деяких роботах наявні граматичні, пунктуаційні помилки.

Завідувачеві кафедри пропонується звернути увагу й посилено контролювати:

- спрямування кваліфікаційної роботи на виконання пріоритетних завдань фахової підготовки вчителя-словесника, учнів загальноосвітнього навчального закладу.

- розширення сфери апробації основних положень дослідження (під час педагогічної практики, на всеукраїнських конференціях, конкурсах наукових робіт, шляхом публікації у всеукраїнських збірниках наукових праць та фахових виданнях);

- глибину і об'єктивність рецензій та відгуків на магістерські роботи; у деяких рецензіях відсутні зауваження і рекомендації, що вказує на поверхове рецензування роботи.

Науковим керівникам ретельніше звертати увагу на:

- формулювання тем досліджень;
- підготовку змістового наповнення вступу, висновків, поняттєво-категорійного апарату дослідження;
- актуальність теми, її відповідність сучасному стану філологічної /педагогічної науки та перспективам її розвитку;
- вивчення та критичний аналіз монографічної і періодичної літератури з лінгвістики та методик викладання української мови з визначеної теми;
- більш чітку характеристику лінгвістичних аспектів, опис та аналіз фонетичних, лексичних, морфемних, словотвірних, морфологічних, синтаксичних, стилістичних мовних рівнів;
- культуру цитування і бібліографічного опису використаних джерел;
- якість роботи з лексикографічними джерелами;
- узагальнення результатів виконаної роботи, їх обґрунтування, висновки і практичні рекомендації.
- на мовно-технічне оформлення робіт;
- підготовку студентами конкретних рекомендацій щодо використання отриманих у дослідженнях результатів у практичній діяльності педагогів;
- підготовку студентів до наукової дискусії, конструктивного діалогу;
- більш ефективну підготовку і використання мультимедійних презентацій;
- у роботах методичного характеру включити до методів дослідження педагогічний експеримент і в роботі подавати більш чітку характеристику його результатів, а також надавати документи, які підтверджують факт його проведення.

Викладачам кафедри:

- у процесі викладання особливу увагу приділяти розвитку вмінь студентів висловлювати власну думку щодо фахових проблем;
- систематично ознайомлювати студентів з передовим педагогічним досвідом, новітніми інтерактивними технологіями;
- посилити практичну спрямованість і професійну орієнтованість навчальних курсів, удосконалювати форми контролю;
- посилити вимогливість до формування умінь професійної роботи з науковим, художнім, публіцистичним текстом (умінь здійснювати компетентний переказ, професійний коментар тощо) та науково-критичною літературою;
- продовжити підготовку навчальних посібників, у тому числі електронних, зосередити увагу на актуальних питаннях мовознавчої,

літературознавчої, методичної науки в контексті фахової підготовки вчителя, викладача-словесника.

Керівництву факультету іноземної та слов'янської філології:

- рекомендувати читання оглядових лекцій перед кваліфікаційними екзаменами;
- клопотати перед ректоратом щодо систематичного забезпечення університетської бібліотеки сучасною науковою та науково-, навчально-методичною літературою, фаховою періодикою;
- посилити наукову співпрацю з вищими навчальними закладами з метою набуття якісного досвіду підготовки магістрів;
- магістерські роботи, що мають вагоме теоретичне і практичне значення, рекомендувати до опублікування у вигляді окремих посібників методичного спрямування для вчителів-словесників.

Висновки

На факультеті були створені всі умови, які забезпечили роботу екзаменаційної комісії з підсумкової. Екзаменатори виявили фахову принциповість, вимогливість у ставленні до здобувачів, поєднану з доброзичливістю й тактовністю. Робота членів і секретаря ЕК була якісною, чіткою, злагодженою.

Аналіз результатів захистів кваліфікаційних робіт і усних кваліфікаційних іспитів засвідчує, що викладачі Сумського ДПУ імені А. С. Макаренка здійснюють магістерську підготовку відповідно до нормативних вимог. Здобувачі продемонстрували високий і достатній рівень філологічної підготовки, володіють достатнім рівнем професійних компетенцій.

Кадровий потенціал випускової кафедри, навчальна база університету загалом дозволяють забезпечити якісну підготовку магістрів зі спеціальності *014 Середня освіта. Українська мова та література. Освітньо-професійна програма Середня освіта Українська мова і література. Англійська мова і присвоїти здобувачам кваліфікацію «Викладач української мови і літератури. Вчитель української мови і літератури. Вчитель англійської мови».*

Затверджено на заключному засіданні ЕК
Протокол № 3 від 26 грудня 2019 року

Голова ЕК

В. В. Герман

Ознайомлені:

Декан факультету іноземної
та слов'янської філології

А. М. Коваленко

В.О. завідувача кафедри
української мови і літератури

О. М. Рудь